

den maa følge Kirken, om end ofte med blødende Hjærte.

Sjælden vover Præsterne sig frem i disse kildne Spørgsmaal *udenfor Kirken eller Skolen*.

Men de norske Præster er modige, thi i »Luthersk Ugeskrift udtales rent ud: »*Manden er, saalænge Ægteskabet varer, sin Hustrus Hoved og Herre, selv om han forspilder sin moralske Ret til at være det. Det ligger i Ægteskabets Natur, det er Mandens medfødte Ret i Ægteskabet*« o. s. v. Disse Grund-sætninger er saa meget farligere, som de fremkommer under Kirkens Beskyttelse og under Religionens Skin, som endnu her i Norden har saa stor Indflydelse paa Opdragelsen.

Den tredie ledende Magt er Pressen, den har ganske vist i den senere Tid begyndt at røre ved det stagnerede og forpestede »døde Hav«, som er Kvindens Underdanighed, et og andet Tidsskrift har søgt at aabne Folkets Øjne for den store Betydning, det vil have for Samfundet, om Kvinden blev stillet lige med Manden, men de fleste Blade er dog endnu fjendtlige eller ligegyldige for denne Sag og kæmpe bevidst eller ubevidst, for den østerlandske Autoritetstro og Mandens Magt mod Frihed og Lighed; men Lighedskravet voxer ved sin egen Sandhed og dets Forkæmpere indenfor Pressen voxer i Antal, Indsigt og Styrke. Ligesom Rigsdagen og Regeringen begynder at føle det paatrængende i Spørgsmaalet.

Allerede for nogle Aar siden havde den amerikanske Kvindebevægelses fornemste Repræsentant, Mrs. *Stantons* Skarpsindighed og Erfaring fremlagt et Resultat, der endnu ikke er klart for de engelske Kvinder, som ellers er foran i Befrielseskampen i vor Verdensdel, nemlig, at det er det kristne Præsteskab, der er de værste Modstandere af Kvindens Rettigheder i det sociale og politiske Liv. Denne vigtige Udtalelse foranledigede den amerikanske kvindelige Valgretsforening til allevegne at danne Filialer og optræde mod Præsterne hvor de talte mod Ligestillelsen.

Med denne Proklamation er Signalet givet ogsaa for alle evropæiske Kvinder, da de har de samme Fjender enten de er protestantiske, katolske eller græske Præster.

De maa kæmpe mod disse Lærdomme og bevise, at ifølge Kristendommens Aand, der hævder sand Lighed, maa netop Kvinderne have Ret til fuld Ligestillelse med Manden, og at hvilket som helst Bud der er udgaaet fra Paulus eller nogen anden kun kan gælde Tid og Sted, det være jøder eller kristne. Den Præst, der ikke forstaar dette, viser, at han er lidet skikket til at undervise baade i Kirke og Skole.

Hovedsagen beror dog paa Kvinderne selv, *den, som ikke vil og kan kæmpe for Friheden, er den ikke*

værd! I det økonomiske og i det sociale er den svenske Kvinde kommen vidt frem,*) hendes Virksomhed voxer daglig, og i meget har hun allerede Ligestillelse med Manden, men alle disse Fremskridt bliver af underordnet Betydning, saalænge hun ingen Ret har til at deltage i Stiftelsen af de Love, som hun skal lyde. Saalænge altsaa Kvinden lader sig nøje med økonomisk social Lighed, en Ligestilling, som hun dog ikke har opnaaet, uden at sætte al Kraft ind paa at faa de politiske Rettigheder, som giver hende Adgang til at være med i Ordningen af Samfundet, saalænge maa hun finde sig i at være det, som Jødedommen og den østerlandske Affattelse har gjort hende til, nemlig »*Mandens underdanige*.«

Vil hun derimod for Alvor holde paa sin Ret som Menneske, ligestillet Manden, da maa hun berede sig til en haard Kamp, thi Despoter slipper aldrig Overtaget, uden de bliver tvungen dertil, men paa den anden Side: **Hvad Kvinden vil, det vil Gud.**

Der fordres derfor kun hertil en oplyst Vilje, en energisk Virksomhed, for at den største Samfundsreform i Verden skal kunne gennemføres. *Paa hende beror i dobbelt Henseende Slægtens, Nationernes, Menneskelighedens Fremtid.*

Nordisk Vennemøde om Kvinde- og Fredssagen

paa Sortedamslund den 15de Juni 1889.

(Fortsat).

Hr. *Rasmussen* aabnede Mødet. Idag skulde Fredssagen drøftes: om Danmark skulde være med naar en stor Krig udbrød, om vi skal passe os selv eller deltage deri. Dette Spørgsmaal har en meget stor Betydning for mange, ikke alene de, der skal ofre deres Blod, men ogsaa for Kvinderne, der har Brødre, Sønner og Mænd, for dem vil det være af lige saa stor Betydning. Man maa over Hovedet huske paa, hvorledes det gaar i saadan en Krig, hvilken Elendighed, den fører med sig. Og naar man saa kommer ind paa, at vi skal se at erobre det tilbage, som vi har tabt, saa maa vi huske paa, at det er en Kjendsgjerning, at Danmark i de sidste 3—400 Aar kun har havt Tab. Vi har mistet det ene efter det andet, og hvis vi endnu en Gang kom ind i en evropæisk Krig, vilde vi vist miste det sidste. Derfor maatte det være en Opgave for enhver dansk Mand og Kvinde, at arbejde for, at vi alle som en sige, at vi ikke vil være med til sligt.

Kun en lille Klat paa en 25.000 Mennesker her i Landet, søger at faa de andre med, ligegyldig hvorledes det sker, naar blot de gaa med. Vi maa ikke

*) Langt videre end den danske.